

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
Х А Л Қ И Л У В Қ А Р О Р И**

Тошкент шаҳри

2022 йил 19 апрель

4-1001-2229/8616-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий судининг судьяси Б.Абдурахимов раислигида, судья ёрдамчиси Ш.Йўлдашевнинг котиблигида, даъвогар “Nature Cotton” масъулияти чекланган жамияти тугатиш бошқарувчисининг жавобгар “Javohir Haydarov” фермер хўжалиги ҳисобидан 39 329 100 сўм асосий қарз ва 7 985 820 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган иқтисодий ишни, жавобгар вакили А.Эшонкулов (рахбар) иштирокида ўз биносида, очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и :

Даъвогар “Nature Cotton” масъулияти чекланган жамияти тугатиш бошқарувчиси Тошкент туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар “Javohir Haydarov” фермер хўжалиги ҳисобидан 39 329 100 сўм асосий қарз ва 7 985 820 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштироҳрок этган жавобгар вакили даъво талабига эътироз билдириб, даъвони рад этишни сўради.

Олдинги суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво талабини қувватлаб, ишни ўзининг иштирокисиз кўришни сўраган.

Суд ишда иштирок этган шахслар вакиллариининг тушунтиришларини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб, уларга ҳуқуқий баҳо бериб, қуйидаги асосларга кўра, даъво талабларини қисман қаноатлантириш ва ишни кўриш билан боғлиқ барча суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши кераклиги белгиланган.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 03.10.2019 йилда П-57-сонли шартнома тузилиб, унга кўра, даъвогар-сотувчи эҳтиёт қисмлар, пахта ёғи, шелуха ва шротни сотиш, сотиб олувчи-жавобгар уларни сотиб олиш ва ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

ФКнинг 386-моддасига кўра олди-сотди шартномаси бўйича бир тараф (сотувчи) товарни бошқа тараф (сотиб олувчи)га мулк қилиб топшириш, сотиб олувчи эса бу товарни қабул қилиш ва унинг учун белгиланган пул суммаси (баҳоси)ни тўлаш мажбуриятини олади.

Шартнома бўйича даъвогар жавобгарга 15.10.2019 йилдаги 1216-сонли ҳисоб-фактурага асосан жами 8 050 000 сўмлик, 07.05.2020 йилдаги 747-сонли

ҳисоб-фактурага асосан 8 617 800 сўм, 14.07.2020 йилдаги 928-сонли ҳисоб-фактурага асосан 13 284 300 сўм, 19.06.2020 йилдаги 856-сонли ҳисоб-фактурага асосан 6 699 000 сўм, 24.09.2020 йилдаги 1146-сонли ҳисоб-фактурага асосан 2 714 000 сўмлик маҳсулотларни мулк қилиб топширган.

Шартноманинг 2.2-бандига кўра, сотиб олувчи шартнома имзоланганидан сўнг 15 фоиз олдиндан тўловни амалга ошириши, қолган 85 фоиз тўловни товар жўнатиш кундан бошлаб 30 кун ичида амалга ошириши белгиланган.

Жавобгар маҳсулотларни қабул қилиб олган бўлсада, тўловларни тўлиқ амалга оширмаган. Натижада жавобгарнинг даъвогар олдида шартнома бўйича 39 329 100 сўм миқдорида асосий қарздорлиги юзага келган.

Даъвогар судга даъво тақдим этганидан сўнг ҳам қисман бўлсада, тўловларни амалга оширмаганлиги ўз тасдиғини топганлиги боис, суд даъво талабининг асосий қарз ундириш қисмини тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Бундан ташқари, даъво аризасида жавобгар томонидан тўловлар ўз вақтида амалга оширилмаганлиги боис, унинг ҳисобидан 7 985 820 сўм миқдорида пеня ундириш талаби қўйилган.

ФК 333-моддасининг биринчи қисмига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонунчиликда ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 7.2 бандига кўра товарлар ҳақини тўлашни кечиктирган ҳар бир кун учун сотиб олувчи 0,1 фоиз, бироқ жами кечиктирилган сумманинг 20 фоизидан ошмаган миқдорда пеня тўлаши белгиланган.

Мазкур ҳолатда суд даъво талабининг пеня ундириш қисмини асосли деб ҳисоблайди.

Бироқ, ФКнинг 326-моддасига мувофиқ суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок қилувчи тарафларнинг мулкий аҳволини эътиборга олиб, неустойка миқдорини камайтиришга ҳақли. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида” 15.06.2007 йилдаги 163-сонли қарорининг 4-бандидаги тушунтиришларни инобатга олиб, талаб қилинган 7 985 820 сўм пеняни 6 685 950 сўм миқдорида қаноатлантириб, қолган қисмини рад этишни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиши, олтинчи қисмига кўра, агар даъвогар томонидан билдирилган неустойкани ундириш ҳақидаги талаб асосли бўлиб, бироқ унинг миқдори қонунчиликда белгиланган ҳуқуқдан фойдаланилган ҳолда суд томонидан камайтирилган бўлса, суд харажатларининг камайтирилиши ҳисобга олинмаган ҳолда ундирилиши лозим бўлган неустойка суммасидан келиб чиққан ҳолда, суд харажатлари жавобгарнинг зиммасига юклатилиши белгиланган.

Қайд этилганларга кўра, суд даъвогарнинг даъво талабини қисман қаноатлантириб, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 39 329 100 сўм асосий қарз, 6 685 950 сўм пеня, шунингдек, жавобгардан республика бюджетига 946 298,4 сўм давлат божи ва суднинг депозит ҳисоб рақамига 21 600 сўм почта харажати ундиришни лозим топиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68,118,176-180,186,192-моддаларини қўллаб,

қ а р о р қ и л а д и :

Даъвогарнинг даъво талаблари қисман қаноатлантирилсин.

“Javohir Haydarov” фермер хўжалиги ҳисобидан “Nature Cotton” МЧЖ фойдасига 39 329 100 сўм асосий қарз ва 6 685 950 сўм пеня ундирилсин.

Даъво талабининг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

“Javohir Haydarov” фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджетига 946 298,4 сўм давлат божи ундирилсин.

“Javohir Haydarov” фермер хўжалиги ҳисобидан Тошкент туманлараро иқтисодий суди депозит ҳисоб рақамига 21 600 сўм почта харажати ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиниши (протест келтирилиши) мумкин.

Раислик қилувчи, судья

Б.Абдурахимов

